

LIDOVÉ NOVINY

20.9.2017 1/2

Jedna akcie pečeti firmám ústa

Ústavní soud dal společností návod, jak utéct od nepřijemných dotazů

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

PRAHA V posledních letech se stala protikorupční rétorika politiků hitem. Vynesla k moci nejdřív věci veřejné, pak i hnutí ANO a vygradovala například veřejným registrem smluv, v němž si může kdokoli listovat v uzavřených kontraktech státních podniků. Teď si ale (polo)státní firmy našly klíčku, díky níž se mohou veřejného dohledu zbavit. A paradoxně jim to svým nálezelem umožnil Ústavní soud.

Triku mohou využít všechny státní, krajské či obecní firmy, které prodají byt jedinou akcií soukromému majiteli. Firmy

s rozšířenou vlastnickou strukturou totiž nemusí, na rozdíl od plně státních, odpovídat na dotazy podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Zabetonování údajů

Příkladem je třeba společnost Centrální zdravotnická zadavatelská (CZZ), která zajišťuje centrální správu a dodávky zdravotnického materiálu do krajských nemocnic Královéhradecka v objemu 150 milionů ročně. Pro přepravu využívá soukromou firmu NemLog, ale o smlouvách s ní může mlčet, přestože protáčí veřejné peníze. Právě jedno procento CZZ vlastní firma NemLog a zbylých 99 pro-

cent Zdravotnický holding Královéhradeckého kraje, plně vlastněný hejtmanstvím. Třešnickou na dotu je, že jednatel CZZ Milan Zápotocký je zároveň jediným akcionářem a členem představenstva soukromé společnosti NemLog. Zápotocký tak jedná jménem obou firem.

Nadační fond proti korupci se děle než rok snažil získat informace o jejich smlouvách a toku milionů mezi firmami. Díky „jednoprocentní klíče“ se ale CZZ může chovat jako plně soukromá firma. Nemusí sdělovat, jaké smlouvy uzavírá ani kolik za ně platí.

**Pokračování čtěte na straně 5
Poznámka na straně 10**

Jedna akcie pečeti firmám ústa

FOTO: SHUTTERSTOCK // KOLLA SIMON / LM

Dokončení ze strany 1

Firma ale ve svém postupu problému nevidí. „Podle právní analýzy, kterou jsme si nechali vypracovat, není Centrální zdravotnická zadavatelská povinným subjektem z pohledu informačního zákona,“ napsala LN Magdaléna Doleňalová, PR manažerka CZZ.

Zákonnou klíčku vymyslel Ústavní soud u kauzy společnosti ČEZ. S energetickým gigantom se jedenáct let soudila organizace V havarijní zóně Temelín, která po podniku žádala informace o jaderném palivu.

Polostátní firma ale data nevydala. Tím začaly jedenáct let dlouhé soudní tahalice. Spor ukončil letos v červenci Ústavní soud. „ČEZ je obchodní společností, která se řídí výlučně soukromoprávní úpravou. Skutečnost, že si v ní stát ponechal většinu akcií, ze společnosti nečiní výjimku. Je to klasická obchodní společnost,“ konstatoval tehdy předseda soudu Pavel Rychetský.

Informace za stovky tisíc

Ústavní soud tak rozhodnutím vyčlenil všechny (polo)státní firmy z dohledu veřejnosti. A také svým způsobem navedl jiné státní či krajské firmy, jak se vydávání informací vyhnut. Stačí jedno procento podílu nebo jednu akcii přepsat na soukromníka. Firma se zbaví statusu „státního podniku“ a nemusí reagovat na žádné dotazy. A to je i případ CZZ.

„Paradoxní je, že firma neodmítla informace vydat, ale zvolila obstrukční metody,“ vysvětlil ředitel Nadačního fondu proti korupci Ka-

Co kauzu rozpoutalo

Spor z roku 2006. Organizace V havarijní zóně **Jaderné elektrárny Temelín** se dožadovala po energetickým gigantu **ČEZ** informací o jaderném palivu. To ČEZ odmítli. Ústavní soud po jedenácti letech rozhodl, že ČEZ ani žádná jiná firma, **ve které stát nemá 100% podíl, není povinným subjektem podle informačního zákona.** Na žádné odpovědi nemusí reagovat.

Dopad na ostatní firmy

„Nález Ústavního soudu má precedenční účinky. Všechny společnosti, kde stát (kraj, obec) má většinou, ale nikoli stoprocentní podíl, veřejnými institucemi nejsou. Nemusí proto žádné informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím poskytovat. Ten zákon se na ně vůbec nevztahuje,“ řekl **Karel Šimka**, soudce Nejvyššího správního soudu.

Jak státní firmy mohou prolomit informační zákon?

rel Skácha. CZZ totiž fondu nabídla kompromis. „S odkazem na odhadovanou náročnost vyhledávání informací byly náklady vyčísleny na 180 tisíc korun,“ uvedla firma cenu za svoje informace.

Zákon totiž umožňuje v mimořádných případech, kdy je vyhledávání informací náročné, data zpoplatnit. Částka ale musí být přiměřená a adekvátní.

Fond odmítl zaplatit, firma jeho žádost o poskytnutí informací od-

ložila. V té chvíli se nadační fond obrátil na soud a podal žalobu. „Výši nákladů byla uměle vystavěna bariéra, která fakticky zabraňuje přístupu k požadovaným informacím v rozporu se zákonem,“ hájil se fond v žalobě.

Krajský soud v Hradci Králové, pod který kauza spadá, se ale k projednávání sporu vůbec nedostal. Několik týdnů po rozhodnutí Ústavního soudu jí fond stáhl. Nález Ústavního soudu totiž doléhal

i na CZZ. „Tento judikát vytrhl tím všem těm, kdo používají státní firmy k podpoře svých stranických zájmů,“ konstatoval Skácha.

Nadační fond na základě ústavního nálezu stáhl i další žalobu na poskytnutí informace. Tentokrát žaloval přímo ČEZ.

„Rozhodnutí Ústavního soudu fakticky znemožnilo jakoukoli vnější kontrolu státních a polosátních firem. Problém s jejich kontrolou tu byl dosud a bude ještě

větší,“ řekl Skácha. Dodal také, že fond bude v tomto ohledu prosazovat legislativní změny.

Omezení transparentnosti státních podniků nevadí jen protikorupčním organizacím. Na změnu zákona si chtějí posvítit i Piráti. Informačnímu zákonu chtějí podřídit všechny podniky, kde má stát většinovou účast. Na podobnostní firmy by měl navíc dohlížet i Úřad pro ochranu osobních údajů.